
SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET SJULSMYRAN I ROBERTSFORS KOMMUN

Foto: Länsstyrelsen

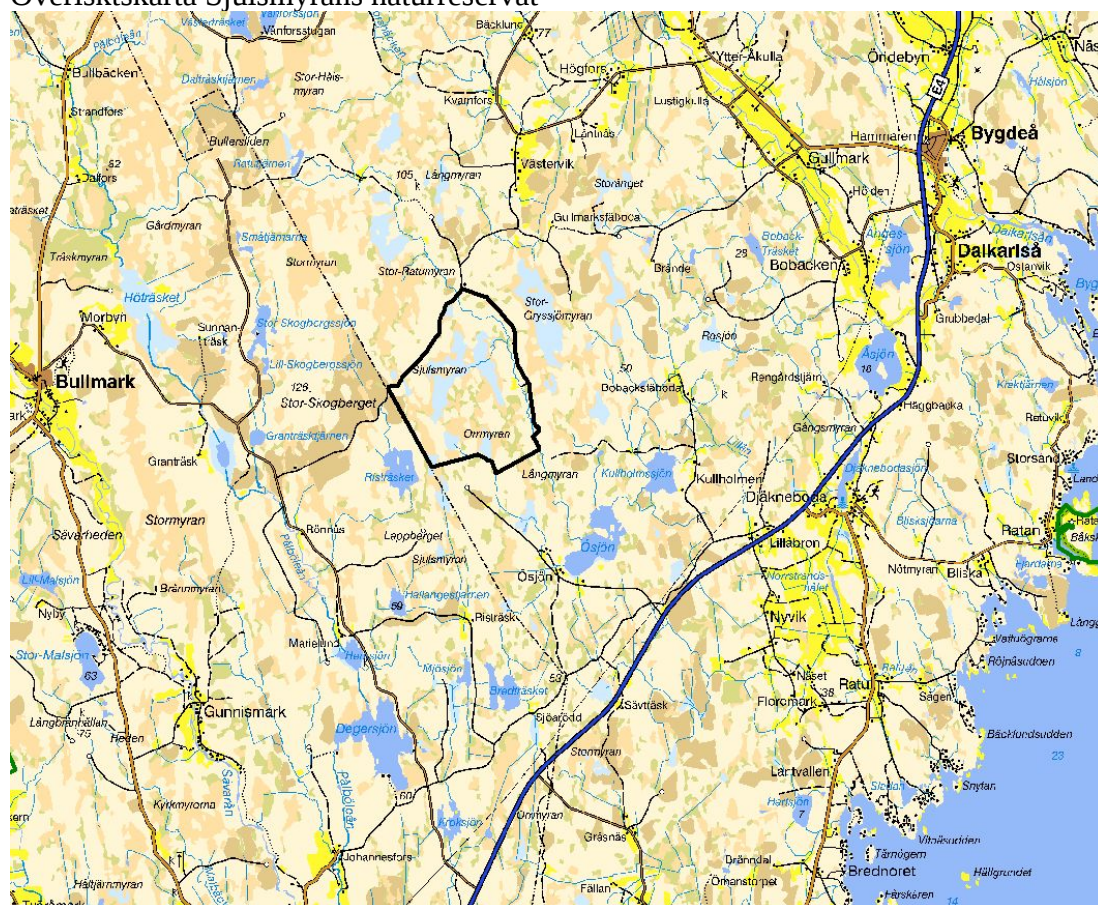
1. Syftet med säkerställande och skötsel

Syftet med säkerställande och skötsel av Sjulsmyrans naturreservat är att bevara och återställa områdets värdefulla naturmiljöer såsom ett ostört, mångformigt och representativt myrområde med intilliggande naturskogar och dess naturliga flora och fauna i ett gynnsamt tillstånd. Naturliga processer och vattenståndsfuktuationer ska tillåtas fortgå ostört. Naturskogsstrukturer som skiktning, död ved och gamla grova träd ska finnas i gynnsam omfattning. Ingående Natura 2000-typer och -arter samt i övrigt typiska växt och djursamhällen och arter inom området ska ha ett gynnsamt bevarandetillstånd. Reservatets variationsrika naturmiljö och vildmarkskaraktär gör det också intressant för rörligt friluftsliv och naturstudier.

Natura 2000

Sjulsmyran ingår i Natura 2000, den Europeiska Unionens nätverk av skyddade områden, (Natura 2000-id SE0810392). De naturtyper (livsmiljöer) som enligt EG:s habitatdirektiv (Rådets direktiv 92/43 EEG) förekommer inom reservatet är *aapa-myrrkomplex* (7310), *öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn* (7140), *skogsbevuxen myr* (91D0) samt *västlig taiga* (9010).

Överisktskarta Sjulsmyrans naturreservat

2. Beskrivning av naturreservatet

2.1 Administrativa uppgifter

Namn	Sjulsmýran
Nummer	2402182
Reg-DOS id	2013397
Natura 2000	SE0810392, Sjulsmýran
Kommun	Robertsfors
Län	AC
Lägesbeskrivning	10 km SV Bygdeå, ekonomisk karta 21K 1h-2h Mittkoordinat (RT90): 1736922, 7111214
Naturgeografisk region	29a, Norra norrland kustslätter
Gräns	Se beslutscharta
Ägarkategori	Staten genom naturvårdsverket
Fastigheter	Ratubäcken 2:2
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Totalareal	681 ha
Skyddad areal produktiv skog	315 ha

2.2 Naturtyper inom området

Naturtypsindelning ¹		Areal (ha)
Tallskog	Tallskog av lavtyp (2.1.1.1)	4,3 ha
	Sumptallskog av ristyp (2.1.1.3)	105,5 ha
	Tallskog av lingonristyp (2.1.1.4)	184,1 ha
Granskog	Granskog av blåbärsristyp (2.1.2.1)	72,4 ha
	Sumpgranskog av ristyp (2.1.2.3)	13,2 ha
	Blandskog av örttyp (2.3.1.3)	2,7 ha
	Skog i igenväxningssuccession (2.3.2.1)	6,9 ha
Våtmark	Rismosse, Sphagnum fuscumtyp (3.1.2.2)	60,7 ha
	Tallkärr av klotstarrstyp (3.2.1.1)	3,4 ha
	Fastamatta av tuvsäv-blåtåteltyp (3.2.3.2)	157,4 ha
	Mjukmatta av starrtyp (3.2.4.1)	42,0 ha
	Lösbotten, mossfattig torvslamtyp (3.2.4.2)	18,8 ha
	Sumpkärr, högstarr örttyp (3.3.4.1)	9,8 ha

¹Naturtypsindelning enligt *Vegetationstyper i Norden, 1994* (se bilaga 1).

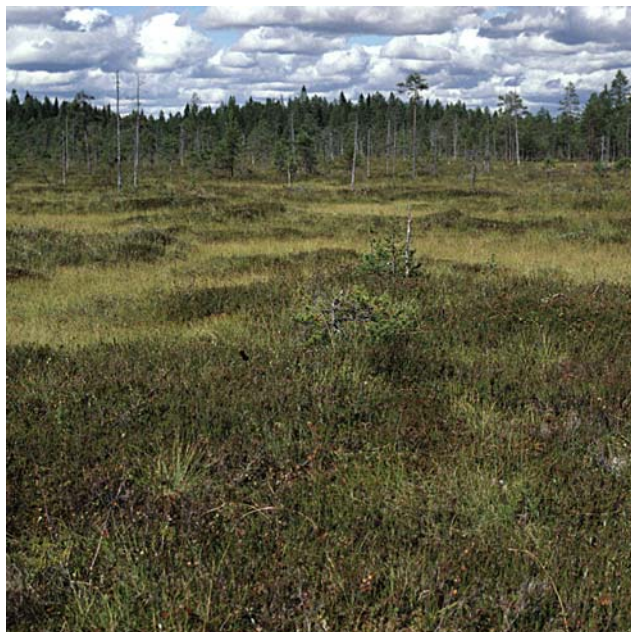
Naturtypsindelning ²		Areal (ha)
Skog	Västlig taiga(9010)	188,6 ha
	Övrig skogsmark (9900)	159,1 ha
Våtmark	Aapamyrrkomplex (7310)	323,5 ha
	-varav Aapamyrr (7310)	50,3 ha
	-varav öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gyngflyn (7140)	200,2 ha
	-varav skogsklädd myr (91D0)	70,3 ha
	-varav dystrofa småsvatten och vattenmosaiker (3160)	2,8 ha
	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gyngflyn (7140)	2,0 ha
	Skogsklädd myr (91D0)	7,0 ha
Övrig mark	Övrig öppen icke-natura-typ (6960)	1,0 ha

² Naturtypsindelning enligt basinventering av skyddad natur, rådets direktiv 92/43 EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (se bilaga 2).

2.3 Beskrivning av reservatet

Sjulsmyran ligger i sydvästra delen av Robertsfors kommun, 10 km sydväst om Bygdeå och med gräns mot Umeå kommun. Området är beläget ca 60 m ö h inom en mycket myrrik del av den flacka kustslätten. Reservatet utgörs av en skogmyrrmosaik bestående av de tre myrarna Sjulsmyran, Gårdmyran och Orrmyran med skogsklädda myrholmar samt omgivande skogsmark. Myrarna bildar en hydrologiskt och ekologiskt väl sammanhängande enhet. Från norr till söder genom områdets västra del rinner Ratubäcken och i sydväst ligger den delvis igenvuxna Korptjärnen med sitt utlopp i Korptjärnbäcken. Dessa båda bäckar avvattnar området till Ösjön och därmed till Lillån, Ratuån och Bottenviken. Bergrunden består av gråvacka, skiffer, kvartsit och arkos som delvis omvandlats till gnejs. Jordarten utgörs inom större delen av området av torv medan myrholmar och omgivande fastmark har morän som underlag. Torvdjupet är tunt på stora delar av myrarna och stora flyttblock ligger ute på öppen myr. Här och var syns berg i dagen, framför allt i områdets västra del. Utmed reservatets norra och östra gräns löper skogsbilvägar.

Myrarna utgörs till övervägande del av stora öppna, delvis strängade fastmattekärr med fattiga växtsamhällen. Vitmossor, tuvsäv och blåtåtel dominerar vegetationen tillsammans med vitagsamhällen med svagt utbildat bottenskikt i blötare partier. I nordöst finns ett större mjukmattenkärr genom vilket Sjuls- och Gårdmyran dräneras till Ratubäcken. Här dominerar vegetationen av vitmossor och flaskstarr. Orrmyran i områdets södra del består till största delen av en öppen mosse. Här utgörs vegetationen av rostvitmossa och ett fältskikt av ris, såsom kråkbär och ljung, samt tuvull. På vattendelaren i områdets centrala del samt i kanten mot fastmarken i den sydöstra delen finns stora arealer tallsumpskog. Myrarna i reservatet är i stort opåverkade och endast mindre diken förekommer på ett par ställen i perifera delar. Myrarna ingår i "Myrskyddsplan för Sverige" och har fått klass 1 i länets våtmarksinventering ("Våtmarker i Västerbottens län", bilaga 3, 21K 2H 01).

Ristuvemosse. Foto: Länsstyrelsen

Skogarna inom reservatet utgörs till större delen av tallskogar. På fastmarken i anslutning till myrarna och på de många myrholmarna i områdets centrala del dominerar äldre tallskogar med lingonris i fältskiktet. Här och var är skogen av hållmarkstyp och bitvis blockrik. Träden är i genomsnitt 120 år men i merparten av skogarna förekommer sporadiska inslag av cirka 200 åriga tallar. På de centralt belägna myrholmarna är det relativt allmänt med äldre, 200 årig tall. Längst i väster, på Brattmyrberget, finns ett mindre område med en gles håll-

markstallskog av lavtyp med upp till 250 år gamla tallar. Områden

med senvuxen tallsumpskog omger myrholmarna i områdets centrala del och utgör övergång mellan de öppna myrarna och fastmarken i reservatets sydöstra del. Ratubäcken, i reservatets östra del, kantas av äldre granskogar av blåbärstyp. Här och var förekommer också ett flertal mindre partier med gransumpskog. Lövträd förekommer i måttlig omfattning inom hela reservatet. Utmed Ratubäcken är lövinslaget allmänt och i anslutning till de gamla boställena dominerar lövträden. I fuktigare, grandominerade delar av reservatet återfinns en del grövre björk och asp. Död ved förekommer sparsamt inom hela reservatet och främst i form av stående träd. Samtliga skogar inom reservatet är mer eller mindre påverkade av skogsbruksåtgärder. Förutom ett fåtal mindre perifert belägna delar med ungskog utgörs dock resterande delar av äldre naturligt föryngrade skogar som påverkats mycket lite i sen tid. Äldre brandspår förekommer rätt allmänt i de talldominerade skogarna inom reservatet. Den senaste branden ligger troligtvis minst 150 år tillbaka i tiden.

Inom Sjulsmýrans naturreservat har noteringar av följande ovanliga och intressanta arter gjorts (hotkategori enligt rödlistan 2005 anges inom parentes): Brakved, liljekonvalj, nordisk stormhatt, ormbär, ögonpyrola, vedtrappmossa (NT), blanksvart spiklav, kolflarnlavar, kortskaftad ärgspik, liten spiklav, skinnlav, småflikig brosklav (NT), vanlig kvistspik, vedskivlav, violettgrå tagellav (NT), vulkanlav (DD), björkeldticka, citronticka, gammelgransskål (NT), granticka, gullticka, skinnsvampen *Hypochnicium eichleri*, stjärntagging (NT), timmerticka, trådticka, vedticka, dalripa, fjällvråk (NT), göktyta (NT), järpe, ljungpipare, mindre hackspett (NT), orre, ortolansparv (VU), slaguggla, spillkråka, stenfalk, storspov (NT), tjäder trana, tretåig hackspett (VU), sångsvan och videsparv.

Utmed Ratubäcken låg tidigare två boställen, Ratubäck och Norra Sörbäck. Idag växer planterad tallskog på de gamla åkermarkerna och av äldre generationers mödor återfinns endast 3 husgrunder och en brunnsgröp på vartdera stället. En gammal häststig som löpt mellan olika boställen i området går genom reservatets norra del. Namn

som Per-Gustafskolfallet, beläget på en myrholme norr om Korptjärnen, vittnar också om äldre tiders nyttjande av områdets skogar. Troligen har myren och dess omgivning nyttjats för slåtter, åtminstone under den tidsepok när det fanns bofast befolkning i området. Några spår av myrslåtter finns dock inte registrerade från området. Merparten av reservatets skogar bär spår av äldre tiders nyttjande av skogsmarken. Det finns bland annat rikligt med gamla dimensionsavverkningstubbar efter ganska omfattande avverkningar under 1900-talets början. Intill bäcken vid bostället Ratubäck samt på en av myrholmarna i reservatets centrala del finns spår av gamla kolbottnar. Reservatets skogar och myrar har under lång tid nyttjats som vinterbetesområde av rennäringen.

Sjulsmýran är främst ett lokalt friluftsområde och används för jakt, svamp- och bärplockning. Området är även intressant ut ornitologisk synpunkt och besöks därför ibland av fågelintresserade personer under främst vår och tidig försommar.

3. Skötselområden för naturvärden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i 4 skötselområden med utgångspunkt från de övergripande naturtyperna i området samt den skötsel som ska genomföras inom respektive naturtyp (bilaga 3). För varje skötselområde redovisas ett antal mätbara bevarandemål. Skötselområdets bevarandetillstånd anses gynnsamt när dessa bevarandemål är uppnådda.

3.1 Skötselområde 1, skog med fri utveckling, areal 245 ha

Skötselområdet består av mestadels äldre skogar på myrholmar och kantzonsområden kring myrar. Till stor del utgörs skogarna av tall- och gransumpskogar på fuktig - blöt mark, men även grandominerade skogar på frisk - fuktig mark samt talldominerade bestånd ingår i skötselområdet (bilaga 3, delområde 1). Merparten av skötselområdet utgörs redan i dag av äldre, olikåldriga bestånd med inslag av gamla träd. Skötselområdets skogar ska lämnas för fri utveckling, vilket innebär att utvecklingen ska präglas av naturliga processer så som trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. De arealer skog i skötselområdet som ej utgörs av naturskog i dag ska på sikt och genom frånvaro av mänskliga ingrepp få utvecklas mot ett naturskogsartat bestånd med samma bevarandemål som omgivande skogar.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen naturskog uppgår till 245 ha.
- volymen död ved uppgår till minst 20 % av det totala virkesförrådet levande och döda träd.
- området har en ostörd hydrologi

Skötselåtgärder

Som en engångsåtgärd ska två stycken slaguggleholkar placeras ut i reservatet. I övrigt ska inga skötselåtgärder genomföras i området.

3.2 Skötselområde 2, skogsmark med initial lövskogsrestaurering, areal 11 ha

Skötselområdet består av planterad tallskog med rikt lövuppslag på f.d. kulturmark (bilaga 3, skötselområde 2). I skötselområdet ska planterad tall avlägsnas, hämmande granar skadas eller dödas och kulturspår som husgrunder röjas fram. Efter åtgärden lämnas området för fri utveckling varvid skogen långsamt övergår mot en barrnaturskog i enlighet med boreala skogars successionsmönster.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- under de första 50 åren ska arealen lövdominerad skog uppgå till 11 ha.
- i övrigt, se bevarandemål för skötselområde 3.1

Skötselåtgärder

All planterad tall avverkas och transporteras bort. Avverkning utförs på vintern. För uttransport av virket nyttjas äldre drivningsvägar i området, vid behov läggs virke i bäcken vid överfarter. Där så behövs friställs lövet genom att granarna skadas eller dödas. Stora vidgreniga granar sparas där de inte hämmar lövet. Eventuellt kan vissa delar med aspuppslag stängslas in. Husgrunder röjs fram och inväxande träd tas bort.

3.3 Skötselområde 3, skog med branddynamik, areal 132 ha

Skötselområdet består i huvudsak av talldominerade skogar på frisk mark (bilaga 3, delområde 3). Merparten av skötselområdets skogar utgörs redan idag av äldre skogar med god skiktning och inslag av gamla träd. Skötselområdets skogar ska skötas genom naturvårdsbränning och/eller brandefterliknande åtgärder. Skötselområdet delas upp i två delområden (delområde 3a-b) utifrån de skillnader i skogens ålder och struktur som kan utgöra praktiska prioriteringsgrunder vid val av åtgärd, till exempel bränningstidpunkt. Delområde 3a består av de skogsområden som har högsta prioritet för naturvårdsbränning där bränningsåtgärder bedöms kunna utföras utan omfattande förarbete. Delområde 3b utgörs av skogar där naturvårdsbränning utgör önskvärd skötselmetod, men det krävs omfattande förberedelser i form av planering och ibland även virkesuttag innan en bränning kan genomföras.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen brandpräglad naturskog uppgår till 132 ha
- naturvårdsbränning eller brandefterliknande åtgärder berör hela området minst vart 80:e år
- volymen död ved uppgår till minst 20 % av det totala virkesförådet levande och döda träd
- brandskadade träd förekommer med i genomsnitt minst 20 stammar/ha
- efter brand sker förnygring med minst 500 tallar/ha som når en höjd av minst 5 meter

Skötselåtgärder

Naturvårdsbränning och/eller åtgärder som efterliknar brand skall utföras inom skötselområdet. En exakt avgränsning för enskilda naturvårdsbränningar tas fram i samband med den detaljplan som görs strax innan bränningen (brandplanen). De utvalda

delarna bör brännas med ett för området naturligt intervall, vilket är med 50-80 års mellanrum. Om graninväxning i delar av området utgör ett hinder kan avverkning för att underlätta kontrollerad bränning genomföras. Övan beskrivna åtgärder kommer att infogas i en övergripande planering för naturvårdsbränning i länets samtliga naturreservat. Det innebär att en prioritering kommer att ske inom tillgängliga resurser, där ovan beskrivna skötselåtgärder kommer att vägas mot liknande åtgärder i andra naturreservat. Någon tidpunkt för genomförande föreskrivs därför inte i skötselplanen.

3.4 Skötselområde 4 våtmarker med fri utveckling, areal 298 ha

Området består av samtliga våtmarker inom reservatet. Skötselområdets myrar ska utvecklas fritt utifrån naturliga hydrologiska processer med de strukturer och artsamhällen som hör dessa naturtyper till.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen våtmarker uppgår till 298 ha, varav trädbevuxna våtmarker utgör 77 ha.
- volymen stående död ved på de trädbevuxna våtmarkerna uppgår till minst 15 % av det totala virkesförrådet levande och döda träd.
- området har en ostörd hydrologi

Skötselåtgärder

Inga åtgärder.

4. Skötselområden för friluftsvärden med mål och åtgärder

Hela reservatet redovisas som ett skötselområde med avseende på friluftsliv och anläggningar (bilaga 4). Besöksfrekvensen till Sjulsmýran bedöms få måttlig omfattning. Den förväntade ökningen av besök till följd av reservatsbildningen bedöms inte komma att äventyra området naturvärden.

4.1 Skötselområde för Friluftsliv och anläggningar

Det övergripande målet för friluftslivet är att området ska nyttjas utifrån dess naturgivna förutsättningar. Nyttjandet av området som utflyktsmål ska främjas genom att en informationsskylt (A0) med karta över reservatet ska sättas upp vid entrén. Ytterligare reservatsskyltar sätts up vid vändskivan på den skogsväg som löper utmed reservatets östra kant samt i anslutning till en rastplats inom reservatet. Vidare anläggs en 700 m lång markerad stig med spång över myren från reservatsentrén till en utkiksplats ned utsikt över området myrar. Vid stigens slut byggs en rastplats med sittbänkar och en eldstad. Förslag på placeringar av anläggningarna presenteras på kartan i bilaga 4.

Mål

- Det ska finnas en tydlig entré till reservatet
- Det ska finnas en mindre P-plats vid entrén
- Det ska finnas väl underhållna informationsskyltar med beskrivning av natur- och kulturmiljöer i reservatet, föreskrifter för allmänheten samt en karta
- Det ska finnas en väl uppmärksammad stig mellan reservatsentrén och rastplatsen
- Det ska finnas en rastplats med eldplats och bänkar vid stigens slut
- Det ska finnas kontinuerlig tillgång på ved vid rastplatsen

Skötselåtgärder

- Anläggning av P-plats och entré.
- Montering av informationsskyltar.
- Røjning och uppmärkning av stig
- Anläggning rastplats

5. Övriga anläggningar

Inga övriga anläggningar finns inom reservatet.

6. Nyttjanderätter

Jakt får bedrivas av jakträttsinnehavare enligt gällande jaktlagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter.

7. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

8. Sammanställning av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Var	Prioritet ¹
Naturvårdsbränning	Skötselområde 2a-b, bilaga 3	1
Anläggning av P-plats	Se bilaga 4	2
Montering av informations- skyltar	Se bilaga 4	1
Røjning och markering av stig/spångning över myr	Se bilaga 4	2
Anläggning av rastplats	Se bilaga 4	2

¹Siffran anger prioriteringsordning utfall genomförandet av skötselåtgärderna begränsas av tillgängliga resurser, där 1 är högsta prioritet och 3 lägsta.

9. Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Uppföljningen ska ske årligen. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

9.1 Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras.

9.2 Uppföljning av bevarandemål

Områdets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån reservatets skötselområden och enligt den indelning i naturtyper för basinventering av skyddad natur som presenteras på kartan i bilaga 2. Indelningen kan komma att ändras efter ytterligare fältbesök i reservatet eller efter att området har flygbildstolkats.

Kartbilagor:

1. Naturtypsindelning enligt Vegetationstyper i Norden
2. Naturtypsindelning enligt basinventering av skyddad natur
3. Skötselområden för naturvärden
4. Anläggningar för friluftsliv